

10. (a) Write a shot note on Vedavyāsa. 5
 (b) Examine the influence of the Mahābhārata on Indian Culture and Literature. 9

PG EVEN SEMESTER EXAMINATION, 2023

SANSKRIT
2nd Semester

COURSE NO. SAN – 556
(**Value Based Sanskrit Texts**)

Full Marks : 70
Pass Marks : 28

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

(Answer any five, taking one from each unit)

Unit – I
(Manusamhitā, Ch.II)

1. (a) Name four Smṛti Śāstras other than the Manusmṛti. 4
 (b) According to Manu, narrate the source of Dharma. 10
2. Explain any two of the following verses : 7x2=14
 (a) अकामस्य क्रिया काचित् दृश्यते नेह कर्हिचित्
 यद्यद्धि कुरुते किञ्चित् तत्तत् कामस्य चेष्टितम् ।।
 (b) निषेकादिश्मशानान्तो मन्त्रैर्यस्योदितो विधिः
 तस्य शास्त्रेधिकारोस्मिन् ज्ञेयो नान्यस्य कस्यचित् ।।
 (c) तस्मिन् देशे य आचारः पारम्पर्यक्रमागतः
 वर्णानां सान्तरालानां स सदाचार उच्यते ।

Unit – II
(Hitopadeśa - Mitralābhah)

3. (a) Name the four chapters of Hitopadeśa. 4
(b) Explain the story of Crow, Pegions, Tiger and Mouse with reference to Hitopadeśa. 10
4. (a) Write a short note on Nārāyaṇa Paṇḍita. 5
(b) Write an essay on the Mitralābha of Hitopadeśa. 9

Unit – III
(Nītiśatāka, 1-50 verses)

5. (a) Narrate the characters of मूर्ख as reflected in Nītiśatāka. 10
(b) Quote from memory the verse : 4
येषां न विद्या न
6. Explain any two of the following : 7x2=14
(a) विद्यानाम नरस्य रूपमधिकं प्रच्छन्नगुप्तं धनं
विद्या भोगकरी यशःसुखकरी विद्या गुरुणां गुरुः ।
विद्या बन्धुजनो विदेशगमने विद्या परं दैवतं
विद्या राजसु पूज्यते न हि धनं विद्याविहीनः पशुः ॥
(b) जाड्यं धियो हरति सिञ्चति वाचि सत्यं
मानोन्नतिं दिशति पापमपाकरोति ।
चेतः प्रसादयति दिक्षु तनोति कीर्तिं
सत्सङ्गतिः कथय किं न करोति पुंसाम् ॥

- (c) जयन्ति ते सुकृतिनो रससिद्धाः कवीश्वराः ।
नास्ति येषां यशःकाये जरामरणजं भयम् ॥

Unit – IV
(Nītiśatāka, 51-100 verses)

7. (a) Fill up the gaps : 5
रे रे चातक ! मित्र ! क्षणं श्रूयता –
मभ्योदा वसन्ति सर्वेऽपि नैतादृशाः ।
..... वृष्टिभिरार्द्रयन्ति वसुधां गर्जन्ति केचिद् वृथा,
यं यं तस्य तस्य, पुरतो मा दीनं वचः ॥
(b) Narrate the nature of दुर्जन as prescribed in your text. 9
8. Explain any two of the following : 7x2=14
(a) दुर्जनः परिहर्तव्यो विद्ययाभूषितोऽपि सन् ।
माणिना भूषितः सर्पः किमसौ न भयङ्करः ॥
(b) आरम्भगुर्वी क्षयिणी क्रमेण लघ्वी पुरा बुद्धिमती च पश्चात्
दिनस्य पूर्वार्द्ध-परार्द्धभिन्ना छायेव मैत्री खल-सज्जनानाम् ॥
(c) सम्पत्सु महतां चित्तं भवत्युत्पलकोमलम्
आपत्सु च महाशैलशिलासङ्घातकर्कशम् ॥

Unit – V
(Mahābhārata - Vidhuranīti)

9. (a) Write a short note on Vidura. 5
(b) Write the characteristics of Paṇḍita according to Vidhuranīti. 9